

va o'qib bo'lgach uni topshirish daftarlari ham tashkil qilgan, a'zolarning, ayniqsa, yosharning kitob o'qishlarini is'hoqxonning o'zi nazorat qilib brogan. Is'hoqxon Ibrat kabi ziyoli ma'rifatparvarlar yurtimizda juda ko'plab yetishib chiqqan. Ularning barchasi o'z kutubxonalariga ega bo'lgan. Bunday shaxsiy ziyo maskanlarida oddiy xalq juda unumli foydalanishgan.

Xulosa va tavsiya sifatida "AdMe.ru" e'lon qilgan kitob o'qishning foydaliligi orasidagi tadqiqotlar natijalarini keltirib o'tishimiz mumkin. Demak, kitob o'qishning foydaliligi aynan nimada?

1. Mutolaa asabni tinchlantiradi

- Asabingizni tinchlantirish uchun sayr qilish yoki musiqa tinglashni afzal ko'rasizmi? Saks unversiteti olimlari esa buning o'rniga kitob o'qishni tavsiya qilishadi. Kitob o'qish asabni tinchlantirishda eng samarali usul ekan. Atiga olti daqiqa kitob o'qish asabiylashishga barham beradi.

2. Mutolaa uyqusizlikdan qutulishga yordam beradi

- Xotirjam bo'lish va uxlashga yordam beradigan eng yaxshi usul kitob o'qishdir. Televizor yoki telfondan tarqaliyotgan yorqin nur miyaga uyg'onish kerakligi haqida signal yuboradi. Kitob o'qish esa aksincha ta'sir ko'rsatadi – miya uxlash vaqti bo'lganini tushunadi

3. Mutolaa qalbni yumashatadi

- Kitob o'qish jarayonida o'quvchi qahramonlar bilan birga bo'ladi. Ularning quvonch va tashvishlariga sherik bo'ladi. Tadqiqotlardan ma'lum bo'lishicha badiiy asar o'qigan odam hayotda ham boshqalarning his tuyg'ularini yaxshi tushunar ekan.

4. Mutolaa miya faoliyatini yaxshilaydi

- Emori unversiteti olimlari kitob o'qigan insonning aqliy salohiyati bir necha kun davomida yuqori holatda bo'lishini isbotlashdi. Tadqiqot mualliflari kitob o'qish miyadagi asab tolalari sonini oshishini takidlamogda.

5. Mutolaa tushkunlikka qarshi kurashishga yordam beradi

- Shotlandiyalik olimlarning tadqiqotlariga qaraganda, kitob o'qish tushkunlikni davolashning eng samarali vositasidir. Tushkunlikka chalingan bemorlar kitob o'qishni boshlaganlaridan so'ng ularning tushkunlikka tushish holatlari kamaygan.

6. Mutolaa insonni go'zallashtiradi

- Yuqori darajadagi aqliy salohiyat insonning tashqi ko'rinishini ham go'zallashtiradi. Har qanday mavzuda qiziqarli suhbat qura olish va o'z bilimni namoyish eta olish, suhbatdoshining mehrini qozonishga yordam beradi.

7. Mutolaa hayotdagi maqsadini anglashga va qiyinchiliklarni yengishga yordam beradi.

- Ogayo shtati unversiteti olimlari inson qancha ko'p kitob o'qisa, hayot yo'lini shunchalik aniq tanlashini ta'kidlashmoqda. Kitob o'qish hayotdagi to'siqlarni yengishga ham yordam beradi.

8. Kitob o'qiydigan insonlar hayotda faol bo'lishadi

- San'at milliy jamg'armasi tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlar kitob o'qiydigan insonlar madaniy va ijtimoiy hayotda ham faol bo'lishlarini isbotladi.

9. Mutolaa xotirani va fikrlash qobiliyatini yaxshilaydi

- Har safar kitob o'qilganda miya faol ishlaydi. U olinayotgan ma'lumotni saqlash uchun yangi tolalarni yaratadi. Tadqiqotlardan aniqlanishicha, doimiy ravishda kitob o'qiydigan insonlarda fikrlash qobiliyati sekinroq pasayar ekan.

10. Mutolaa so'z boyligini oshiradi

- Kitob o'qiyotgan paytda notanish so'zlar ham uchrab qoladi. Ularning ma'nosini umumiy mazmuni orqali ham tushunib olsa bo'ladi. Kitob o'qish nafaqat so'z boyligini ko'paytiradi, balki, umumiy savodxonlikni ham oshiradi

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev. Sh. M " Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. 2017-yil 14-yanvar. T "O'zbekiston"

2. Matjonov.S maktabda adabiyotdan mustaqil ishlar T " O'qituvchi" 1996

3. Xayrullayev.M.M Abu Nasr Farobiy T " O'zbekiston Fanlar akademiyasi " nashriyot, 1961

4. Ibrat, Ajziy, So'fizoda Toshkent 1999

5. www.ziyonet.uz

6. www.gogle.ru

7. www.fikr.uz

GOLSHTEYN SIGIrlARNING SUT MAHSULDORLIGINI OSHIRISH

Jumayeva Nodira Choriyevna

*Termiz agrotexnologiyalar va innovatsion rivojlanish instituti Agrologistika va biznes
fakulteti 2-bosqich talabasi*

Annotatsiya: *Usbu maqolada Golshtin sigirlarini sutini maxsuldotligini oshirish va ularning foydalilik jihatlarini o'rganamiz.*

Kalit so'zlar: *Golshtin, sigir, buzoq, sabzi, sut, yog', naslchilik, Germaniya, qishloq xo'jaligi va hk.*

Nemis Golshtinlari qora va rangli va qizil rangli kostyumning sigirning tekis mushaklariga ega bo'lgan katta, uzun oyoqli. Qora-oq yoki shunga mos ravishda qizil-oq rangdagi hayvonlar, odatda, oq elin, oq quyruq cho'tkasi va tekis qo'shma ostidagi oq oyoqlarga ega. Bir nechta dog'lar bilan deyarli yoki hatto to'liq rangli hayvonlar mavjud. Sigirlar tug'yonga ketgan bo'lsa-da, genetik jihatdan Komolli naslchilik liniyalari mavjud.

Ikkala rang yo'nalishidagi golshtinlar Shimoliy va Boltiq dengizi bo'ylab joylashgan Germaniyaning qirg'oq mintaqalarida o'z ildizlariga ega. Taxminan 22.000 qoramol naslchilik korxonalari naslchilik kitobiga kiritilgan 2,6 milliondan ortiq sigirlarni joylashtirdi. Shunday qilib, Germaniya qabila kitobiga

kiritilgan Golshtinlarning eng katta populyatsiyasiga ega.

Sut sifatini nazorat qiluvchi Golshteyn sigirlari soni (MLP) 2,2 million boshga teng. Naslchilik bo'yicha birinchi rasmiy uyushma 1876da Altmarkdagi Fishbekda tashkil etilgan. Maqsad, bu zotning nasl-nasabga aylanishi uchun qora va rangli niederung zotli toza hayvonlardan foydalanish edi. Natijada, mintaqaviy qabila uyushmalari va jamiyatlar vaqt o'tishi bilan katta tashkilotlarga qo'shildi. Bugungi kunga qadar ko'plab nufuzli qabila guruhlari saqlanib qolgan, ularning ajdodlari Germaniyaning Shimoliy hududlari qabila kitoblarining birinchi ro'yxatiga kiritilgan. Dastlab, ko'plab qabila tashkilotlari qora va qizil rangli hayvonlar uchun yagona naslchilik kitobini olib bordilar, naslchilik maqsadlari har ikkala rang uchun ham bir xil edi. Keyinchalik, faqat qora-rangli yoki qizil-rangli kostyum bilan shug'ullanadigan qabila uyushmalari tashkil etildi.

1875 atrofida qora va rangli qoramol Shimoliy Amerikaga keltirildi. Katta mahsuldorlik va zaif mushaklar (golshtino-frizskaya zoti) bilan katta hayvonlar ishlab chiqarildi. 70 - larda sut mahsuldorligi yuqori bo'lganligi sababli AQShdan golshtino-Friz zotini kesib o'tish ortdi.

Shunday qilib, er-xotin ishlatiladigan toshdan sof sut paydo bo'ldi. Bir oz vaqt o'tgach, xuddi shu rivojlanish qizil rangli kostyumlarga nisbatan sodir bo'ldi. 60-larning o'rtasidan boshlab qabila uyushmalari va urug'lantirish stantsiyalari o'rtasida kuchli hamkorlik boshlandi. Bunday ishning natijasi Germaniyada Galshtinlarning naslchilik naslini rivojlantirish uchun ohangni o'rnatadigan yirik qabila uyushmalarining asosidir. Germaniya birlashuvidan so'ng, yangi federal erlarda qoramol etishtirish ham ushbu modelga muvofiq qayta tashkil etildi. Tufayli qora va qizil - rang-barang chorvachilik uchun naslchilik maqsadlari juda yaqin edi, deb aslida, qora va qizil - rang-barang golshtin uchun 1996 yilda umumiy maqsadi aniqlandi va nemis uyushmasi Golshtinov (Deutscher Holstein verband e. V — DHV) tashkil etildi.

Sut yog'i yuqori bo'lgan zotlarni va shaxslarni tanlash

Sog'in sigirlarning turli zotlari uchun ham farqlar mavjud sut mahsuldorligi va sut tarkibi. Odatda, sog'in sigirlarning sut mahsuldorligi va semizligi salbiy korrelyatsiya qilinadi, ya'ni sut sigirlarining suti qancha ko'p bo'lsa, shuncha past bo'ladi. sut yog'i darajasi. Masalan, Golshteyn qoramollari yuqori sut beradigan zotga mansub, lekin uning suti kam yog'li, odatda 3.6% va Jersi qoramollari 5.2% ga etishi mumkin, ammo suti nisbatan past. Bundan tashqari, hatto bir xil sutli sigir zotidagi har xil shaxslar ham turlicha. Masalan, sutning yog 'miqdori Golshteyn sigirlari 2.6% dan 6.0% gacha o'zgarishi mumkin. Shuning uchun, biz bunga e'tibor qaratishimiz kerak sutli sigir zotlarini tanlash va sut yog 'miqdorini yaxshilash maqsadida.

Shunday qilib, Golshteyn birinchi buzoqli g'unajin kuniga atigi olti litr berishi mumkin. To'rt -beshta tug'ruqdan keyin hosildorlik olti tonnaga ko'tariladi. Aytgancha, bu zot o'ttiz yildan ko'proq vaqt oldin rekord bilan ajralib turardi. Laktatsiya davrida u yigirma besh tonna mahsulot berdi.

Siz kuniga qancha sut olishingiz mumkin

Sut ishlab chiqarishning eng yuqori foizi tug'ish va keyingi homiladorlik o'rtasida kuzatiladi. Bu holda taxminiy ko'rsatkich kuniga 30 litrga yaqin. Ba'zi nasllar kuniga 70 litrgacha ishlab chiqarishi mumkin.

Yaxshi sigir tanlashda noto'g'ri hisoblamaslik uchun siz sigirning holatini aniqlashingiz mumkin tashqi ko'rinish yoki aniqrog'i: bosh suyagi

holati (u kichkina bo'lishi kerak), kuchli oyoqlari, yelin, mo''tadil chiqadigan oshqozon, unchalik katta emas.

Sigir yozda va qishda kuniga qancha sut beradi? Ko'plab yangi boshlang'ich dehqonlar sigirga yilning turli vaqtlarida necha litr beradi degan savolga qiziqishadi, chunki ozuqa sifati sut mahsuldorligiga bevosita ta'sir qiladi. Shuni ta'kidlash kerakki, yozda sigirlar ko'p

miqdorda oqsil va vitaminlar bilan boyitiladi, shuning uchun yozda sut berish ancha yuqori bo'ladi. Bu kuniga taxminan 17-25 litrni tashkil qiladi. Qishda, o'rtacha sut miqdori past bo'ladi - 9-12 litr.

Lekin sigirni boqish vaqtini hisobga olish kerak. Agar hayvon kuzda tug'sa, qishda juda ko'p sut bo'ladi. Kundalik to'g'ri ovqatlanish ham muhimdir. Qishda, somondan tashqari, pichan foydali suvli ozuqa bo'ladi vitaminlar mavjud: sabzi; em-xashak lavlagi; qovoq sabzavotlari ancha foyda beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bogdanov S.P. O'zbekiston hayvonlari. -T.: O`qituvchi, 1983. –B.23-56
2. Dubovskiy G.K.,Ummatov A.M. Zoologiyadan o`quv qo`llanma.- T.: O`qituvchi, 1991. – B.56-71.
3. Kuznetsov B.A.,Chernov A.Z., Katanova L.N. Kurs zoologii. -M., «Agropromizdat», 1989.
4. Muxammadiyev A.M. Umurtqasiz hayvonlar zoologiyasi. -T.: O`qituvchi, 1976. 86b.
5. Mavlonov O., Xurramov Sh., Norboyev Z. Umurtqasizlar zoologiyasi. -T.: «O`zbekiston». 2002. – B.37-51

WEB SAYTLAR:

1. www.ziyonet.uz